

OBSÍLKY, DOPISY, PŘEDŽALOBNÍ VÝZVY

Zpracovali:

Mgr. Matěj Dobeš (322823)

JUDr. Jana Klesniaková (401677)

V životě může nastat situace, kdy nám přijde dopis „s modrým“, případně „s červeným“ pruhem. Zpravidla se bude jednat o písemnost soudní či úřední, i když poslat dopis doporučeně či do vlastních rukou adresáta může za příplatek samozřejmě i kdokoli jiný.

My se podíváme na nejčastější druhy těchto písemností, vyložíme účinky jednotlivých obsílek a případně poradíme další postup adresátovi, kterému byla taková písemnost doručena. Postupovat budeme od věcí soukromoprávních (občanské soudní řízení), ve kterých jde „jenom“ o peníze, až k věcem veřejnoprávním, kde za účelem odhalování trestných činů a potrestání jejich pachatelů dochází k omezování některých základních práv obviněných, především k omezování osobní svobody, ale i například soukromí nebo osobních údajů (trestní řízení). Na závěr se potom krátce podíváme na jedno důležité rozhodnutí ve správním řízení.

Předžalobní výzva

Předžalobní výzva (podle § 142a občanského soudního řádu) je dopis, kterým věřitel upomíná dlužníka o své splatné pohledávce, která dosud nebyla uhrazena. Od roku 2013 platí, že věřitel by měl dlužníka vždy nejdříve sám písemně vyzvat k dobrovolnému splnění povinnosti (předžalobní výzva) a teprve po uplynutí minimálně 7 dalších dnů pohledávku žalovat. Pokud žalobce žalovaného nevyzval, nemá to sice vliv na jeho úspěch ve věci, soud mu ale nepřizná náhradu nákladů řízení. Žalovaný totiž v takovém případě svým chováním nezavdal příčinu k podání návrhu na zahájení řízení.

Jaký je následek nevyhovění předžalobní výzvě? – Žádné nepříznivé následky s sebou nevyhovění nenesou. Je ale potřeba si uvědomit, že pokud bude předmětná pohledávka následně žalobci přiznána v soudním řízení, žalovaný zaplatí navíc i náhradu nákladů.

Přítom náhrada nákladů řízení může v některých případech i výrazně převyšovat hodnotu samotné pohledávky.

Platební rozkaz

Platební rozkaz (podle § 172 občanského soudního řádu) je rozhodnutí soudu, které vydal ve zkráceném řízení zahájeném na návrh žalobce. Žalovanému se platebním rozkazem ukládá povinnost zaplatit žalobci peněžitou částku a nahradit mu náklady řízení anebo podat odpor, to vše ve lhůtě do 15 dnů od doručení platebního rozkazu.

Platební rozkaz soud vydává pouze na základě skutkových tvrzení žalobce a bez slyšení žalovaného. Z povahy věci tedy vyplývá, že rozhodnutí nemusí být (a často také nebude) věcně správné. Proto má žalovaný k dispozici prostředek nápravy, kterým jednoduše docílí zrušení tohoto rozhodnutí a nařízení jednání: tím je (i neodůvodněný) odpor podaný do 15 dnů od doručení platebního rozkazu. Protože se jedná o procesní lhůtu, k jejímu dodržení postačí, když bude odpor poslední den lhůty podán (nikoli doručen).

Jaký je následek marného uplynutí lhůty k podání odporu? – Platební rozkaz nabude účinků pravomocného rozsudku a stane se způsobilým exekučním titulem. Následná obrana, po uplynutí lhůty k podání odporu, již není možná. Proto pozor: nepodání odporu zpravidla znamená nevyhnutelnou a nezvratitelnou prohru soudního sporu. (Pozn. pokud v tomto studijním materiálu tvrdíme, že další obrana již není možná, míníme tím praktickou polohu věci; především tím chceme zdůraznit, že člověk by se takové situaci měl vždy snažit vyhnout.)

Elektronický platební rozkaz

V rámci snahy o tzv. elektronizaci justice byl v roce 2008 zaveden elektronický platební rozkaz (§ 174a občanského soudního řádu) jako variace na platební rozkaz prostý.

Pro žalovaného platí úplně to samé, co bylo řečeno výše, s tím, že zákon výslovně stanoví, že svůj odpor může podat mimo jiné i na elektronickém formuláři podepsaném

zaručeným elektronickým podpisem. Ve skutečnosti se nejedná o žádnou odchylku od normálu, protože účastník může učinit obecně jakékoli podání v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem (§ 42 občanského soudního řádu).

Směnečný (šekový) platební rozkaz

Směnečný (šekový) platební rozkaz (§ 175 občanského soudního řádu) je specifickým typem platebního rozkazu. K jeho vydání musí žalobce soudu předložit originál směnky nebo šeku, o jejichž pravosti není důvodu pochybovat.

Stejně jako u prostého (případně elektronického) platebního rozkazu je ale potřeba zdůraznit, že soud rozhoduje bez slyšení druhé strany, což může způsobit věcnou nesprávnost vydaného rozhodnutí. V takovém případě se nemusí jednat o selhání soudu: řízení je zkrátka koncipováno tak, že je materiální pravda důsledně hledána teprve k procesnímu úkonu žalovaného.

Obranou proti směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu jsou námitky podané ve lhůtě do 15 dnů od doručení rozhodnutí. Tzv. směnečné námitky jsou pravděpodobně jedním z nejobtížnějších procesních úkonů a k jejich sepsání se doporučuje využití služeb advokáta, který se na směnečné právo přímo specializuje. Žalovaný v nich musí uvést vše, co proti směnečnému platebnímu rozkazu namítá, s tím, že k později vzneseným námitkám již nelze přihlížet. Právě v tom posledně řečeném spočívá tzv. koncentrace řízení (upravená v § 174 odst. 4 občanského soudního řádu).

Jaký je následek nepodání námitek? - Směnečný platební rozkaz nabude účinků pravomocného rozsudku a stane se exekučním titulem. Pozor: následná obrana již není možná.

Jaký je následek podání špatných námitek? - Soud nařídí jednání a rozhodne, že směnečný (šekový) platební rozkaz ponechává v platnosti. Pozor: ani v tomto případě není (kvůli koncentraci řízení) další obrana možná.

Předvolání k nařízenému jednání

Předvolání (podle § 115 odst. 2 občanského soudního řádu) je procesním úkonem soudu, kterým vyzývá účastníka řízení, aby se v určitém místě a čase dostavil na nařízené soudní jednání, případně aby soudu sdělil, jaké vážné důvody mu v tom brání.

Jaký je následek nedostavení se na jednání? – Pokud se žalovaný nedostaví na jednání bez řádné omluvy, může soud v některých případech rozhodnout rozsudkem pro zmeškání (§ 153b občanského soudního řádu) v jeho neprospěch. Proti tomuto kontumačnímu rozsudku může žalovaný brojit návrhem na jeho zrušení učiněným do 15 dnů od doručení s tím, že je potřeba prokázat omluvitelný důvod. Pozor: po uplynutí této lhůty není další obrana možná.

Výzva k vyjádření

Tzv. prostá výzva (podle § 114a občanského soudního řádu), aby se účastník ve věci písemně vyjádřil, a aby soudu předložil písemné důkazy, jichž se dovolává, je procesním úkonem soudu, kterým se snaží připravit jednání tak, aby mohl na příštím jednání věc rozhodnout.

Jaký je následek nevyhovění této výzvě? – Žalovanému zůstávají zachována všechna jeho procesní práva – žádná sankce proti němu uplatněna není. Pro příště však soud zpravidla zvolí efektivnější způsob, jak si součinnost účastníka zajistit (viz dále).

Kvalifikovaná výzva

Tzv. kvalifikovanou výzvou (podle § 114b občanského soudního řádu) soud žalovanému uloží, aby se ve věci zpravidla do 30 dnů vyjádřil a v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání (tj. plnil břemeno tvrzení a důkazní).

Jaké jsou následky nevyhovění kvalifikované výzvě? – Nevyjádří-li se žalovaný v uvedené lhůtě, nastává zákonná fikce souhlasu a soud rozhodne rozsudkem pro uznání (§ 153a občanského soudního řádu) v jeho neprospěch. Na rozdíl od rozsudku pro zmeškání (§

153b občanského soudního řádu) se proti tomuto kontumačnímu rozsudku již nelze bránit.

Jak rozpoznáme kvalifikovanou výzvu? – Kvalifikovaná výzva má formu usnesení, doručuje se do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení a obsahuje poučení o následcích nesplnění uložených povinností.

Předvolání k výslechu

Předvolání k výslechu je jedním ze základních procesních prostředků sloužících k zajištění přítomnosti osob u výslechu v trestním řízení. Orgán činný v trestním řízení (policejní orgán, státní zástupce nebo soud) předvolává k výslechu osobu, proti níž se trestní řízení vede – obviněného (podle § 90 odst. 1 trestního řádu), jakož i svědka a osobu vyzvanou k podání vysvětlení (podle § 98 trestního řádu) či znalce a tlumočníka (podle § 106 trestního řádu).

Předvolání má zpravidla písemnou formu, ale předvolat osobu lze i ústně - osobně nebo prostřednictvím telefonu, faxu nebo telegrafu. V předvolání k výslechu se uvádí trestní věc, ve které má být osoba vyslechnuta, místo a čas (den a hodina) výslechu, dále postavení předvolané osoby (obviněný, svědek, znalec) a označení předvolané osoby a upozornění o následcích nedostavení se k výslechu na základě předvolání.

Jaký je následek nedostavení se k výslechu? – Pokud se nedostaví řádně předvolaná osoba k výslechu bez dostatečné omluvy, může být k výslechu předvedena, popřípadě jí může být uložena pořádková pokuta do výše 50.000 Kč jako forma procesní sankce.

Příkaz k zatčení

Příkaz k zatčení vydává soudce (podle § 69 trestního řádu) a zatčení provádějí policejní orgány za účelem zajištění přítomnosti obviněného u výslechu prováděného soudcem, který příkaz k zatčení vydal, jestliže jsou splněny dvě následující podmínky. To znamená, pokud nebylo možné obviněného na výslech předvolat, předvést nebo zadržet a zároveň,

pokud existuje některý z důvodů vazby (útěk obviněného s cílem vyhnout se trestnímu stíhání nebo trestu, ovlivňování svědků nebo opakování trestné činnosti).

Příkaz k zatčení musí obsahovat konkrétní údaje o osobě obviněného tak, aby nebyl zaměněn s jinou osobou, dále stručný popis skutku, který se obviněnému klade za vinu, označení trestného činu, který se v tomto skutku spatřuje, a přesný popis důvodů, pro které se příkaz k zatčení vydává.

Příkaz k domovní prohlídce

Příkaz k domovní prohlídce (podle § 82 odst. 1 trestního řádu) vydává soud, pokud existuje důvodné podezření, že v obydlí (v bytě nebo v jiných prostorách sloužících k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících) se nachází věc nebo osoba (obviněný nebo podezřelý, výjimečně oběť trestného činu), která je důležitá pro trestní řízení, a proto je třeba ji při domovní prohlídce zajistit. Domovní prohlídku provádí policejní orgán.

Příkaz k domovní prohlídce musí mít písemnou formu a při prohlídce se doručuje osobě, u níž se má prohlídka konat. Příkaz k domovní prohlídce musí být odůvodněn (konkrétní důvody a účel domovní prohlídky), musí v něm být identifikovány obydlí i rozsah provedení prohlídky a zároveň upozornění na povinnost uživatele domovní prohlídku strpět a na oprávnění policejního orgánu překonat odpor uživatele. Příkaz k domovní prohlídce musí obsahovat i poučení uživatele o právu účasti při prohlídce.

Jaký je následek neumožnění výkonu domovní prohlídky? – Po předchozí marné výzvě je policejní orgán oprávněn překonat odpor takové osoby nebo jí vytvořenou překážku.

Obžaloba

Podáním obžaloby dochází k ukončení přípravného řízení a k zahájení řízení před soudem. Státní zástupce podá na soud obžalobu (podle § 176 odst. 1 trestního řádu), pokud výsledky vyšetřování v přípravném řízení dostatečně odůvodňují závěr, že trestný

čin spáchal konkrétní obviněný. O podání obžaloby vyrozumí obviněného, obhájce a poškozeného.

Obžaloba musí (podle § 177 trestního řádu) obsahovat označení státního zástupce a den sepsání obžaloby, označení osoby obviněné a jeho osobní údaje, žalobní návrh - označení skutku, pro který je obviněný stíhán, popis jeho spáchání a jeho právní kvalifikaci v trestním zákoníku, a taky odůvodnění žalovaného skutku a důkazy, o které se odůvodnění opírá.

Příkaz

Důvodem vydání příkazu může být vaše jednání, které naplnilo skutkovou podstatu přestupku (například umožnění požití alkoholického nápoje osobě zjevně ovlivněné alkoholickým nápojem). Pokud se o tomto vašem jednání příslušný úřad dozvěděl, případně i za součinnosti Policie ČR, a současně tento úřad dospěl k závěru, že je dostatečně prokázáno, že jste tento přestupek spáchali, může vám být zaslán příkaz spolu se složenkou na zaplacení pokuty.

Poté už je jen na vás, zda příkaz, resp. sankci, akceptujete a pokutu zaplatíte, nebo zda budete proti rozhodnutí brojit, ať už z důvodu, že je pokuta příliš vysoká, nebo že jste přesvědčeni, že jste tento přestupek nespáchali. Obranou proti příkazu je (i neodůvodněný) odpor. Podáním odporu se příkaz zruší a proběhne klasické správní řízení (ústní jednání, dokazování atd.). Pro podání odporu je však nutné dodržet lhůtu 15 dnů od doručení příkazu, jinak se příkaz stane pravomocným.

Mgr. Matěj Dobeš (322823)

JUDr. Jana Klesniaková (401677)